

Naročnina listu: Celo leto 20 din., mesečno 7 din.
 v Jugoslaviji: Celo leto 160 din. Inse-
 rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
 pri večkratnem inseriranju primeren popust.
 Upraviščno sprejema naročnino, inserate
 in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v celotni

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
 petek. Uredništvo in upraviščno je v Mar-
 iboru, Korotška cesta št. 5. Z uredništvom se
 more govoriti vsaki dan samo od 11. do
 12. ure. Rokopis se ne vrača.
 Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
 Telefon interurban št. 113.

II. številka.

MARIBOR, dne 13. marca 1925.

Letnik I.

Ob 50letnici smrti Svetozarja Markovića.

Svetozar Marković. To ime in ta osebnost je znana, in sicer jo poznajo vsi, ki se bavijo s socialnimi vprašanji in s tako literaturo, mnogim drugim bo pa znana iz raznih agitacijskih objav Pašičeve radikalne stranke.

Dne 11. marca 1875 je umrl na jetiki v tržaški bolnici Svetozar Marković in delavski listi širnega sveta so pisali tedaj o smrti prvega socialista na Balkanu. Rojen je bil 22. septembra 1846 v Jagodini, gimnazijo in tehniko je študiral najprej v Beogradu, potem se je pa radi nadaljevanja študij leta 1866 podal v Petrograd. — Tri leta je bival v Rusiji ter se je v tem času popolnoma živl v krogih »podzemne« Rusije — socialnih revolucionarjev in ideologov, ki so iskali in vodili pota in sredstva za odpor proti carizmu in za preporod ter za osamosvojitve ruskega delovnega ljudstva.

Svetozar Marković se je učil socializma od Černiševskega, ki je po vzoru John Stuart Milla za socializem še iskal pota med utopijo in znanostjo ter se je bolj bavil s vprašanjem kmetov, kot pa s vprašanjem delavstva. Černiševski je videl boljše bodočnost ruskega naroda v kmetijskih zadrukah, katerim je dal naziv »Mira«. V Švici, kjer je svoje študije dokončal, se je Marković seznanil tudi z nemškimi socialisti, a Marxove teorije so mu bile najmanj prikladne že radi tega, ker je vedel, da jih ne bo mogel rabiti doma.

Leta 1870 se je vrnil domov v Srbijo in tu je začel neumorno, uspešno polagati temelje kmetškemu združništvu. Ker v Srbiji ni bilo veleposestništva, kakor na zapadu, je naperil Marković vso moč mladega seljaškega pokreta proti slabi upravi, videč v njej največje zlo in pravo zatočišče vseh nesposobnih, nasilnih in neproduktivnih elementov. Borbenosti proti birokratom sta ga naučila Bakunin in Proudhon.

Drug bojni pohod je bil proti centralizmu z zahtevo, naj se mesto centralistične uprave uvedejo popolno samoupravni okraji dežele. Tretji bojni pohod ali cilj vsega ga je bila za Markovića združitev vseh Srbov ne glede na obstoječe meje in na interese dinastij in monarhov v svobodno narodno državo s popolno odločilno močjo ljudstva potom neodvisnih samoupravnih, avtonomnih ali federativnih okrajev. Svoje načrte in nazore je razložil v spisu »Srbija v Orientu« ter si je radi tega nakopal tudi smrtno sovraštvo tedanje srbske nacionalistične omladine.

Ko se je začela v Srbiji razvijati po malem obrt in industrija je pa začel z enako vnmemo organizirati tudi delavstvo. V Beogradu je osnoval rokodelsko produktivno zadruho, potem konzum in leta 1871 je začel izdajati list »Radnik« kot prvo socialistično glasilo na Balkanu.

Njegova vnema, prepričevalnost, navdušenost in organizatorska sila je priborila kmetom tedaj že malo parlamentarno zastopstvo, katero je vodil njegov tovariš Adam Bogosavljevič, — in ki se v boju za svobodo ljudstva ni strašilo ne ječe in ne smrti. Bogzna, kako čisto stranko delovnega ljudstva bi bil Marković ustvaril, da ga ni uničila zavratna bolezen in da niso zapadli sadovi njegovega velikega dela in lep začetek njegovega pokreta sčasoma v nevedne roke. V zadnjem letu je po tujini iskal zdravila, a našel je smrt.

Svetozar Markovićeve ideje in njegovi nauki so zavzeli velik razmah med srbskim narodom. Iz male skupine je nastala velika stranka, ki je sčasoma privabila tudi ljudi z malim idealizmom, a za to z velikim apetitom dobičkanosne politike. Skozi desetletja so se iz stranke izgubili zadnji ostanki agrarnega socializma, Markovićevega materijalna dedščina se je dobro nalagala in izkoriščala, idejna in moralna pa silno zapravljala in danes radikali niso samo zastopniki, ampak tudi nosilci vsega tega, kar je Svetozar Marković tako odločno pobijal.

Grda in skrajno predrzna zloraba je, da danes radikali pri svoji agitaciji vlačijo po zobeh častito ime Svetozarja Markovića ter pripovedujejo bajke o svojem »radikalnem socializmu«. Ta družba, ki je besno in zavratno podkopavala pokojnega srbskega političnega prvaka Stojana Protića, ker ni pljunil na vzvišene ideale svobode in ljudske demokracije, ki je z nasiljem in sleparijo preprečila izvolitev pošteniaka Petrovića, s podlimi napadi obsula značajnega Ljubo Davidovića in druge, bi živega Svetozarja Markovića udarila najmanj z obznano, če že ne kratkoma zaprla in ugonobila. — Zločin groboskrstva zagreši, kdor trdi, da bi mogel biti tak idealist in bojevnik svobode in pravice v današnji radikalni stranki!

Širite „Našo Stražo“!

Vlada in mandati opozicije.

Glavni posel in skrb vlade je sedaj vse to, kar bi moral opraviti sam verifikacijski odbor. Neprestano se vršijo ministrska posvetovanja o tem, kaj naj se naroči večini v verifikacijskem odboru, da bo izglasovala kot »polovica in eden« — Poleg tega, kaj naj se stori z Radličevimi mandati, ali se naj razveljavijo vsi, ali pa samo nekateri, potem kateri itd., imajo ministri tudi v mislih, kako zmanjšati Davidovićevo skupino in kako bi nekatere posebno markantne in odločne osebnosti spravili iz parlamenta. Posebno na poti je bivši minister dr. Šumenković, ki je bil kot nosilec Davidovićeve liste izvoljen v bregalniškem okraju. Dolgo se je posvetovalo, kako bi se dal njegov in Arsa Lazičev mandat razveljaviti, ker pa radikalom ponovne volitve v tem okraju ne dišijo, je vladna večina v verifikacijskem odboru verifikacijo bregalniških mandatov za enkrat — odložila. Radikalni mandati iz srbskih okrajev se seveda hitro potrjujejo z večino »polovica in eden«.

Glede hrvatskih mandatov

posvetovanja še niso končana. Med ministri se ni soglasja. Eni priporočajo razveljavljenje vseh, drugi pa, naj se vzame mandate onim poslancem, ki so zaprti in internirani. Sliši se tudi, da bodo dr. Maček, Predavec, dr. Krnjevič in oba Košutića takoj izpuščeni, če se jim enkrat razveljavijo mandati.

Popolno pomanjkanje pravnega in parlamentarne ga čuta kažejo razni radikalni samostojni demokratiški listi, ko pišejo, da se mora hrvatske mandate že radi tega razveljaviti, da se Obznana proti HRSS ne bi izkazala kot neupravičena in kot navadni volilni trik. S takim utemeljevanjem se daje silno žalostno spričevalo, kaže in priznava se namreč, da pri raznih akcijah ni stvarnih razlogov, ampak samo politika. Kar politika zahteva, to se stori tudi brez obzira na zakon, pravico in na stvarnost. Vse je torej samo taktika in vprašanje, kako se pride do oblasti in kako se oblast obdrži.

Iz verifikacijskega odbora.

Volitve v južni Srbiji. Pri razpravi o volitvah v okrožju Raška-Zvečani, kjer je kandidiral vodja Džemijeta Ferhad beg Draga, je poslanec dr. Kumanudi branil pritožbo opozicije kot dobro utemeljeno. Dokazi, ki so navedeni v tej pritožbi, se morajo preiskati, vladni organi, ki so izvrševali nasilje in zlorabe, pa se morajo postaviti pred sodišče. Našel je nekatere sleparije. Volilci so morali javno glasovati. Odprli so jim pesti, ko so potegnili roko iz radikalne skrinjice. Na podlagi uradnih števil so se zelo dolgo vzdrževale vesti, da je Ferhad beg Draga izvoljen. Dalje navaja, da so predsedniki volilnih odborov šele čez tri dni prinesli volilne zapisnike, ki so bili popravljeni, tako, da je Ferhad beg Draga moral propasti. Predlaga skupščinsko anketo, ki naj vsa ta dejstva preišče.

Proti volitvam v kragujevaškem okrožju, kjer je kandidiral demokrat Djoka Popović proti radikalni Velizarju Jankoviću, je bila vložena obsežna pritožba, katero je zastopal poslanec Pečić. — V mnogih krajih so bili aretirani varuhi skrinjice demokratske stranke in njih namestniki, in šele čez štiri dni izpuščeni. Vse policijske oblasti so agitirale za Velizarja Jankovića in pretile volilcem. Predsednik nekega volilnega odbora je v enem okrožju prišel na volišče z bombo in revolverjem in nagnal volilce z volišča, tako, da so morali volilci drugih strank oditi! Računa, da nad tisoč volilcev ni moglo glasovati. Skrinjice niso bile postavljene v predpisanem redu. V mnogih krajih sploh ni bilo opozicijskih skrinjic. Trdi, da so volilne kroglice prešipavali na voliščih, kjer ni bilo varuhov demokratske stranke. — Radikalno-samostojno-demokratska večina verifikacijskega odbora je volitve v obeh okrajih seveda potrdila po svojem geslu: Na prakso se ne gleda.

Po svetu.

V Bolgariji se umori vrste kar eden za drugim. Te dni je bil spet v Sofiji ubit komunističen poslanec Stojanov in to pot se je kot po čudežu posrečilo atentatorja prijeti. Atentator je član makedonstvujuščih ter je izdal marsikatero zanimive načrte svojih sodrugov. Makedonstvujušči so osnovali posebno atentatorsko grupo ter se zaobljubili, da bodo za vsakega vladnega poslanca, ki ga komunisti ubijejo, umorili 10 komunistov. Kot odgovor na to so osnovali komunisti enako organizacijo in sedaj se od obeh strani uprizarjajo atentati. Sofer minister Kalfova je bil te dni ustreljen sredi ulice. Službeno poročilo trdi, da je umor posledica osebnega maščevanja, a iz načina, kakor je bil umor izvršen, pa je sigurno, da je vzrok politično ozadje. Če si bodo atentati tako naglo sledili, bo bolgarski parlament kmalu iztrebljen in potem se bo dobilo menda malo kandidatov za tako opasno čast, kakor je poslanska v Bolgariji.

Madžarski monarhisti. Dosedaj so obstojale na Madžarskem razne skupine legitimistov, od katerih so bili nekateri za Habsburžane, drugi so se potegovali za kake druge tujezemske prince in zopet tretji bi radi ponudili krono sv. Stefana dosedanjemu državnemu upravitelju Horthyju. Zdi se, da so se sedaj vse te grupe ujediniše ter da name-ravajo ustanoviti skupno legitimistično stranko. Kot vodja nove stranke se imenuje grof Julij Andrassy. Nova stranka se bo najbrž zedinila za Otona Habsburžana kot kandidata na madžarski prestol.

Kandidati za predsednika nemške republike. Do sedaj so se v Nemčiji še le samo desničarske stranke zjediniše na skupno sodelovanje pri volitvah državnega kanclerja. Desničarji kandidirajo dr. Jarresa. Republikanske stranke in socialisti se dosedaj še niso sporazumeli. Centrumov kandidat je dr. Marx, socialistični pa bivši pruski ministrski predsednik Braun. Kandidatura dr. Simonsa, o katerem se je prvotno govorilo kot o skupnem kandidatu republikancev, je brez izgleda. Dr. Simons je samo od Reichstaga poverjen kot začasni zastopnik predsednika. Verjetno je, da se bodo tekom teh dni sporazumele vse republikanske stranke za skupno kandidacijo dr. Marxa, ki bo imel na ta način še največ izgleda za izvolitev.

Dr. Marx zopet pruski ministrski predsednik. Dne 10. t. m. se je vršila v Berlinu ponovna volitev pruskega ministrskega predsednika. Med velikim truščem in nemirnostjo se slednjič volitve izvršile in izvoljen je bil bivši državni kancler dr. Marx. Izvoljen je bil s 222 glasovi, dočim so protikandidati dobili skupno 219 glasov.

Atentat na nemškega književnika. Na Dunaju je bil izvršen atentat na znanega nemškega književnika in publicista Hugona Bettauer. V redakcijo njegovega lista je prišel mlad mož, ki je kar nasilno udril v sobo Bettauerja ter

zaklenil za seboj vrata. Takoj nato so se začeli iz sobe naglo se vrsteči strel. Bettauer, težko ranjen, je imel še toliko moči, da je odklenil vrata, nato pa se je zgrudil brez zavesti. Na pomoč je prihitela takoj policija, ki je atentatorja aretirala. Je to neki Otto Rodstock, po poreklu češki Nemec, pripada pa fašistovski organizaciji Hackenkreuzlerjev. O vzrokih atentata se do sedaj še ni izjavilo, mislijo pa, da je to storil vsled ogorčenja nad Bettauerjevimi spisi.

Kje je protidržavnost?

Na prvih skupščinskih sestankih je bilo nekaj stvari in momentov takega značaja, da bi se moral naš svet v strahu vprašati: Kam jadramo, kaj bo z nami? — Na pritožbe in očitanja raznega nasilja in druge nepostavnosti so se slišali od radikalne in samostojno-demokratske strani odgovori: Pa na prakso se ne gleda, samo da se kaj doseže! — Borili smo se, kakor smo vedeli in znali! — Borili smo se za oblast! — Tudi Bachovič — nekdanji cesarsko-kraljevi patenti so pripravi in dobri! — itd.

Višek je pa dosegel radikalni poslanec Kocič na seji verifikacijskega odbora, ko je na govor poslanca Trumbića o protipostavnem in protizakonitem zapiranj in interniranju poslancev odgovoril čisto mirno, kot bi bilo to nekaj samo ob sebi razumevnega, da je država nad ustavo. To v zvezi z radikalskimi zatrdili, da se da in sme boriti za oblast z vsemi sredstvi, je nekaj poraznega.

Ni samo nesreča, ampak tudi sramota, da živi med nami še toliko ljudi in med temi tudi del takozvane napredne inteligence, ki se popolnoma strinja s takim pojmovanjem države in oblasti. Drugi zopet premalo mislijo ter si menda predstavljajo, da je država nekaj eteričnega, kar plava v vzduhu ter ne rabi nobenih temeljev. Srbi imajo starodavno in lepo reklo, ki je bilo nekdaj celo geslo: »Pravda drži zemljo in gradove!« —, zdrav razum in čut kaže, da naša država ni samo Srbija, ampak tudi Slovenija in Hrvatska itd., da država niso samo Srbi, ampak tudi Slovenci in Hrvati, ne samo radikali in Pribečevićevi demokrati, ampak tudi slovenski avtonomisti, hrvatski republikanci, Turki, Nemci itd., a vse to zamejujejo danes radikali in samostojni demokrati predržno in nesramno proglašujoč sebe za državo, vse svoje strankarske potrebe in koristi pa za državne koristi. Če je kdo v pravem pomenu besede protidržaven, potem so to ti strankarji s celim svojim strankarskim in agitacijskim aparatom.

V bloku narodnega sporazuma so se združile vse stranke, ki hočejo složno in resno delati na uresničenju nad vseh Jugoslovanov ter popravljati, kar se je v prvi

dobi naše mlade, skupne države zagrešilo. Za ceno sporazuma in skupnega cilja so odpadla razna strankarska gesla in v tej zvezi ni niti sledu kake strankarske tekme. Blok narodnega sporazuma hoče urediti in obdržati to državo v napredku in zadovoljstvu vseh državljanov, vladni blok je pa že šestokrat pokazal, da bi si upal in znal to državo tudi okrniti, kakor je okrnil tudi parlament, razkosati, amputirati itd., če bi to zahtevali njegovi strankarski interesi, odnosno njegova oblasteljskost. V vladnem ali »nacionalnem« bloku so oni, ki že več let grozijo Slovincem in Hrvatom z italijanskimi zavezniiki in italijanskimi topovi ter z amputacijskim nožem. Nadalje se iz takozvanega »nacionalnega« bloka tudi meri in odreja ne samo državljanska pravica, ampak tudi eksistenca državljanov. »Nacionalni« blokaši so se sedaj po volitvah popolnoma razkrinkali. Brez zadnjih sledov vesti in sramu napovedujejo eksistenčno mogočnost samo za one državne uslužbenice, ki se lahko izkažejo kot njihovi pristaši. Ustavi in zakonu, ki daje vsem državljanom za enake dolžnosti enake pravice, pravi radikalija in policajdemokracija: Kaj šel! Mi smo država nad ustavo in nad zakonom.

V predrzmem in brezvestnem istovetenju z državo se je »nacionalno« blokaška družba spustila že do skrajnosti, ki se lovi med izrazi najostudnejšega cinizma in prave zmedenosti. Primer najgrših cinikov dajejo na primer nekateri bivši radikalni ministri, ki so na agitaciji med siromašnim sestradanim svetom po Bosni in Srbiji govorili: Očitajo nam, da smo kradli, a kradli smo za vas, evo — tu vam damo koruzel —

Primer zmedenosti in popolne zaslepljenosti je pa dal eden od vladnih ljudi v verifikacijskem odboru. — Govornik opozicije ugotavlja, da opozicija ni zmogala samo moralno, ampak tudi stvarno, ker je dobila večino glasov, četudi imata vladni stranki večino mandatorov. Če se pomisli, kako se je od vladne strani postopalo, kako je iz večine mogla postati manjšina in narobe, se je treba vprašati, kam to vodi. — Tu se oglasi radikal: »V konsolidaciji!« — Da nasilje nikdar in nikjer ne vodi v konsolidacijo, to je vladnemu poslancu očitno neznano. Kako bi potem šele vedel, da se tudi nasilneži sami ne morejo konsolidirati vsled slabe vesti in vsled posledic svojega za državo in narod skrajno nevarnega dela.

Dnevne novice.

Zakon o tisku in novinarji. Pred par dnevi je zagrebški občni zbor novinarjev zaključil svoje razprave o načrtu novega tiskovnega zakona ter sklenil, pozvati novinarsko organizacijo in druge zainteresirane kroge, naj podvzamejo vse možne korake, da se zakon v taki obliki ne sprejme. V novinarski organizaciji so novinarji vseh političnih strank in struj, a vse vodijo izključno le skupni profesionalni interesi in pogledi proti takemu osnutku tiskovnega zakona. Če se ta osnutek uzakoni, ne bo potrebna samo posebna jetnišnica za novinarje, ne bodo listi izhajali lahko samo kot kaki stoletni koledarji, ampak tudi v splošnem se bo občutil neznosen pritisk na javno življenje in pred svetom bi imeli mnogo škode na ugledu. Ne glede na to, da se režimi menjajo in da bi tak tiskovni zakon pobijal danes ene, jutri pa druge liste, dokler ne bi bili vsi uničeni, je treba upoštevati, da ima ta načrt predvideno tudi postopanje proti onim stvarim in zadevam, brez katerih si lista sploh ne da misliti, in bi bil vsak list popolnoma izročen birokratičnim šikanam. S protestom novinarjev se strinja tudi samostojno-demokratska »Riječ« ter razklada v uvodniku od 11. t. m., da bi bil tak tiskovni zakon naravnost nemogoč.

V pomirjenju našim županom. Iz Beograda nam poroča poslanec Ivan Vesnjak, da dobijo občine v najkrajšem času iz Beograda nazaj stalne volilne imenike za volitve v narodno skupščino. Na merodajnih mestih v Beogradu so uvideli, da bi županom ne bilo mogoče, v tako kratkem času napraviti od glavarstev zahtevanih prepisov in bi bil vsak uradni popravek volilnih imenikov izključen, torej se bodo županstvom brž kot brž vrnila stalni volilni imeniki.

Res »naprednost« žerjavovcevl. »Jutro« že dolgo časa laže ter upije o raznih sleparijah ter goljufijah, katere je uganjala SLS pri zadnjih volitvah. Wie der Schelm selbst ist, so denkt er auch von den anderen. Ker je policajdemokratom laž, goljufija ter prevara že pri vsakem življenjskem koraku utelešena, bi rada ta žerjavova gospoda te svoje nečednosti ubrizgnila tudi pristašem SLS. Ker tega v istini ne more storiti, pa skuša javnosti razne prevare in goljufije, ki bi jih naj bila SLS zagrešila pri zadnjih volitvah, sugerirati potem »Jutra« in »Naroda.« Vse nečuvne laži, ki jih servira »Jutro« o klerikalnih volilnih goljufijah javnosti, so žerjavovci zbrali v posebno pritožbo na verifikacijski odbor. To pritožbo je skrpučalo par mariborskih ter ljubljanskih policajdemokratskih advokatov in jo garniralo po »Jutrovem« receptu s prav naprednimi psovskami. Pritožba žerjavovcev je sestavljena v tako surovem in po orjunsko divjaškem tonu, da so se nad njo zgrazali celo radikalni in bili mnenja, da imajo slovenski žerjavovci prav špecijelno »napredno« kulturo, ki prihaja do izbruha v psovkah ter surovosti celo v pritožbah, ki so naslovljene na eno najvišjih mest!

Predsedniki volišč v okrožju Celje-Mariboru se naj zahvalijo »Jutru«, da jih je opisalo kot popolnoma nesposobne ljudi, ki niso mogli prepričati »klerikalnih sleparij«, ki niti znali voditi volitev. Če bodo prišli v disciplinarno preiskavo in bodo obsjeni na povračilo sprejetih dnevnih, naj bodo do smrti hveležni »Jutru.« Ako so navedbe »Jutra« resnične, potem mora priti v raznih občinah do ponovnih volitev, dotični predsedniki — dr. Božič, dr. Gorišek, sodni svetnik v Rogatcu itd. — pa morajo dobiti obdajno kazen. Cuditi se moramo liberalni inteligenci, da se

pusti tako blatiti po »Jutru« in da proti temu ne protestira. Ali so razni gg. odvetniki in notarji, državni uradniki in učitelji izgubili vsak čut za poštenje in resnico? Kaj pa, če bodo »klerikalci« napram tej liberalni gospodi začeli izvajati konsekvence?!

Za rudarje in obstoj rudnikov v Sloveniji. Poslanca Vlado Pušenjak in dr. Jakob Hodžar sta v ponedeljek pri generalni direkciji rude v Beogradu intervenirala radi odpusta rudarjev in obstoja rudnikov v Sloveniji. Dobila sta zagotovilo, da se bodo rudarji nazaj sprejeli, ako ministrstvo saobračaja reši predlog glede ukinitve lomljenih tarifov in se dobijo električne centrale na račun reparacij. Posl. Pušenjak je nato ministra saobračaja opozoril na krizo v rudnikih Velenje in Zabukovca ter prcisil, da predlog glede tarifov takoj reši. Tudi se bodo storili v najkrajšem času vsi potrebni koraki, da se dobijo na račun reparacij električne centrale ter tako zagarira obstoj in napredek slovenskih državnih premogovnikov.

Bivši ptujski župan Ornič umrl. V sredo ponoči je umrl v Gradcu bivši ptujski župan in voditelj štajerskih nemškutarjev Josip Ornič. Zadnje njegovo delo je bila akcija proti slovenskemu deklaracijskemu pokretu in deputacija nemškutarjev na Dunaj. Ob preobratu se je preselil v Gradec in tu je sedaj pozabljen umrl.

Afera Thurn—Taxis. Po celi naši državi se govori in piše sedaj naj več o aferi Thurn—Taxis, v katero je zamotan pravosodni minister dr. Lukinič in z njim vred tudi Pribečević in celotna sam. demokratska stranka. »Jutro« bi rado potom izjav Lukiniča celo zadevo Thurn—Taxis porinilo iz slovenske javnosti, a se mu ne bo posrečilo. V samostojno demokratski stranki sami je nastal ravno radi te afere hud ter oster spor. Med policajdemokrati sta dve na zadevi interesirani struji: ena grupa, ki se je borila za dvig sekvestra, druga, ki je bila vedno proti. Odkritja v tej aferi so za policajdemokrate od dne do dne zagonetnejša. Radikali trdijo, da je v neki banki v Zagrebu deponiran šek za usluge, katere je napravil Lukinič z dvigom sekvestra. Zanimivo na celi zadevi je tudi dejstvo, da celo Pribečević tako od strani obsoja Lukiniča in izjavlja, da bo moral Lukinič radi tega slučaja pred sodišče. Opozicijski blok pripravlja ter zbira material za obtožbo dr. Lukiniča. Celotni radikalni poslanci so se ponudili, da bodo podpisali obtožbo, ker ima vlada sama v rokah dokaze, da se je v tej aferi delil ter prejemal denar kar v stotinah milijonov. Eden od radikalov je izdal beograjskim novinarjem, kako je samo eden od uradnikov onega advokata, ki je zainteresiran na dvigu sekvestra, dvignil pri Srbski banki v Zagrebu pet milijonov dinarjev. Vlada ve celo ime tega uradnika in advokata, a ga še ne izda. Vlada bi morala v tej velikanski aferi izdati poseben komunike in javnosti pojasniti, ali je sekvester z imetjem Thurn—Taxis dvignjen z njeno vednostjo ali ne. Afera nikakor ni omejena samo na osebo dr. Lukiniča, tudi ne samo na samostojno demokratsko stranko, ampak sega v vladni blok. Dvig sekvestra Thurn—Taxis je bil davkrat pripravljen za sejo ministrskega sveta, a Pašić ni pustil priti do razprave, ker on sam zbira material, s kojim bi prisilil Lukiniča do demisije.

Kaj vse morajo pretrpeti hrvatski zajedničarji! V virovitičnem okraju — južno od mesta in postaje Virovitica v Suhem polju — se je zgodilo pred kratkem to-le: Predsednik zajedničarjev v Suhem polju, 60letni ravnatelj denarnega zavoda Kureš, je Hrvate učil, kako se naj pritožijo radi volilnega terorja na pristojno mesto. Radi tega pouka in ker je zajedničar, so ga aretirali in z njim še sedem drugih Hrvatov, od kojih je Franjo Kutnjak invalid brez roke. Tri od aretiranih Hrvatov so tirali žandarji privezane za voz. Morali so teči za vozom kakor psi. Porinili so jih v najbolj gnusni zapor, kjer je nevdzdržljiv smrad. Vse dosedanje prošnje, da bi zapor in žrtve zapora pregledal zdravnik, so bile doslej zaman. Pritožba proti zaporni kazni je brezpomembna, ker so izrečene obsodbe telefonskim potom po dogovoru z velikim županom.

Povolitvene razmere v Virovitici. O povolitvenem nasilju v virovitičnem okraju in posebej še o žalostnih in neznošnih razmerah v Virovitici poroča hrvatsko časopisje to-le: V Virovitici sami vlada po volitvah pravo vojno stanje. Po celem mestu koraka policija z nasajenimi bajonetmi. Pismene tajnosti ni, ker roma vsako pismo, katerega piše kateri od naših prvakov, na policijo, okrajni glavar to korespondenco odpira in ko jo je temeljito cenzuriral, jo še le pošlje naslovljencem. Priporočena pisma okrajni glavar zadržuje pri sebi po cele tedne in jih navadno sploh ne vrača pošti, da bi jih ta dostavila. Puške so odvezte vsem lovcem, celo onim, ki niti politično opredeljeni niso, a ne smejo na lov, dokler ne postanejo radikalni ali pa Pribečevići pristaši. Trgovcu Paveličiču v Virovitici so prepovedali prodajati strojno olje, češ, da preti nevarnost ognja za državotvorno banko, ki stoji preko ceste. Ta zabrana prodaje olja je izdana po nekem patentu, ki je star 50 let, ko še surovega olja sploh niti poznali niso. So se pač na ta način rešili konkurence lastnemu podjetju, katero propada. Davke pobira po mestu policija z bajonetmi in to, od radičevcev, radikalni in Pribečevići demokrate dolgujejo od svojih podjetij po 500 000 din., a nikdo jih ne sili k plačilu. Vsi pristaši protivladnih strank so z eno nogo neprestano v zaporu in ogrožen jim je obdobj, a nikdo od preganjanih ne obupava, ker ve, da trpi za pravično stvar, ki mora končno vendarle zmagati!

Najnovejši način iztirjevanja davkov. Po madžarskih in nemških vaseh v Baranji so začeli takozvani vaški notarji na čisto po balkansko nov način iztirjevati davke. Brez vsakega predhodnega obvestila se Nemci in Madžari eksekutira. Tem ljudem se niti ne sanja, da bi imeli kake davčne zaostanke. Kar meni nič in tebi nič se Nemcem in Madžarom zarubljajo poljedelski stroji ter živina in kar na licu mesta proda. Uboge žrtve so se sicer prito-

žile radi tega nečuvnega načina pobiranja davkov, samo vprašanje je: kedaj—kako in če bo sploh ta pritožba rešena?!

Podivjani avto na sarajevskem sprehaališču. Na sarajevskem šetališču »Medreke« se je dogodila te dni precej huda nesreča, ki bi bila lahko povzročila veliko katastrofo. Šofer Ahmed Dedič je naložil na avto svoje prijatelje Sahiba Krko in Rizvo Vanjiča ter jih v družbi par žensk odpeljal na »korzo« v Medreke. Tu je pustil Vanjiča v avtomobilu, da ga čuva, ostali pa so šli v bližnjo kavarno. Vanjiča je silno zanimal mehanizem voza in radoveden je začel grabiti za razne kljuke in vzvode. Nenadoma je potegnil za pravi vzvod in avto je začel naglo drveti po ulici. Ker Vanjič ne zna šofirati, se je pričel na ves glas dreti, dočim je avto drvel po ulici sem in tja ter podiral številne sprehajalce kar po vrsti. Slednjič je par ljudi naskočilo dirajoči avto in eden, ki se je na to spoznal, ga je hitro ustavil. Cela ulica je izgledala, kakor kako bojišče. Avto je podrl in povozil kakih 13 oseb, med temi 5 deklet, katerim je razgiral obleko. Ranjene so tri osebe. Ahmed Dedič in Vanjiča je policija aretirala.

Čarugin pomagač pod ključem. Pred par dnevi je bil aretiran od žandarmerije v Trilju logar Martin Marič iz Veliča in pripeljan v splitske zapore. Marič je obdolžen 14 razbojništev in treh roparskih umorov. Bil je pred enim letom član Čarugove roparske družbe in se je udeležil Čaruginih telovajskih pohodov po okolici Osijeka. Marič je priznal zločine. Najbolj zanimivo pri tej aretaciji Čarugovega pajdaša je dejstvo, da je bil Marič občinski gczdar in kot tak pri zadnjih skupščinskih volitvah podpredsednik volišča III v Trilju kot odposlanec občine in eden najbolj vnetih agitatorjev za vladno škrinjico.

Naseljevanje naših muslimanov v Turčiji. Turška vlada je razpravljala o naselitvi iz Južne Srbije došlih muslimanskih obitelji. Odobrila je za letos naselitev 30.000 muslimanov, ki hočejo izstopiti iz našega državljanstva. Večje število letos še ni mogoče sprejeti, ker se niso preskrbljeni vsi oni muslimani, ki so prišli iz Grčije. Vsem izseljencem preskrbi turška država brezobrestno posojilo, žito za seme in orodje, dočim si morajo stanovanje in gospodarska poslopja postaviti sami. Za bodoče leto je dovoljeno število izseljencev povišano na 50.000 oseb.

Nesreča vsled nepazljivosti. Te dni se je na železniški progi v neposredni bližini Dubrovnika dogodila nesreča, katere žrtev je bil dvoleten otrok. Vsled nepazljivosti roditeljev je dete zašlo samo na železniško progo ter se tam igralo. Izmučeno je slednjič na progi zaspalo. Privozil je vlak ter ubogega otroka popolnoma razmesaril. Nemanost staršev je tako pozročila smrt nedolžnega otroka.

PIREDITVE.

Orlovski odsek Sv. Anton v Slovenskih goricah priredi na praznik sv. Jožefa, dne 19. marca, dramatično predstavo »Izgubljeni sin«, svetopisemsko žaloigro v petih dejanjih. Prieditve se vrši samo ob lepem vremenu. Prijatelji iskreno vabljeni!

Orlovski odsek v Konjicah priredi na Jožefovo popoldne ob 3. uri akademijo s telovadbo članov, članic in obojega naraščaja, s petjem in nazadnje s simbolično sliko »kralj Matjaž«. Prijatelji mladine, domačini in sosedje, iskreno povabljeni!

Občinam lenarškega okraja.

Okrajni odbor, ali pravzaprav dr. Milan Gorišek, pošilja občinam v sodnem okraju Sv. Lenart v Slov. gcr. sledeči razglas:

Štev. 25.

Okrajna hranilnica pri Sv. Lenartu.

Vlagateljem okr. hranilnice.

Potek zadnjih uradnih dni je pokazal, da skušajo neodgovorni elementi spraviti med vlagatelje okr. hranilnice nemir, ki je v stanu škodovati vlagateljem samim, v glavnem pa revnim izposojevalcem ter končno okraju.

Neekonomično dviganje hranilnih vlog je namreč prisililo ravnateljstvo, da sedaj strogo uveljavlja svojo pravico na odpovedne roke, tako da bodo prišli tudi res potrebni jako pozno do svojega denarja. Na drugi strani pa bode pričelo ravnateljstvo izterjevati svoja posojila, da krije zahtevke vlagateljev. Zasluge bodo imeli le odvetniki in to prav masten, ravnateljstvo pa nobene škode, ker nima posojil, pač pa bode potrjena v nesrečo marsikatera kmetijska hiša. — Okrajna hranilnica je zavod okraja, kateremu pomaga ne samo s svojimi sredstvi, ampak tudi s čistim dobičkom. Oškodovanje okrajne hranilnice pomeni zato oškodovanje celega okraja. — Glavno za vsakega vlagatelja je popolna varnost njegove naložbe. V tem oziru ne more nikdo v okraju le približno toliko nuditi, kakor hranilnica. Ona stoji pod vrdstvom mož, ki so v svojem lastnem gospodarstvu ter javnosti pokazali svojo neoporečnost in je pod stalnim nadzorstvom vladnega komisarja. Za varnost vlog jamčijo vsa posestva okraja s svojo davčno močjo. Da pa nudi zavod vlagateljem tudi obrestno ugodnost, sklenilo je ravnateljstvo, da obrestuje one proste hranilne vloge, katere lastniki se izkažejo s hranilno knjižico, na zahtevo po 8%, pričenši s 1. prihodnjega meseca. — Gospodarskega vzroka za dvigovanje vlog tedaj ni, nasprotno, vse govori protij. Za eventualno škodo, ki bi nastala poedincu iz nadaljevanja te gonje, odklanja ravnateljstvo vsako odgovornost.

Ravnateljstvo sestoji iz sledečih gospodov in sicer: Franc Kramberger, veleposesnik, kot predsednik; dr. M. Gorišek, odvetnik, Sv. Lenart; Josip Petrič, posestnik, Zg.

Volilci: Jakob Rojs, veleposestnik, Brengova; Ivan Roškar, min. n. r. in posestnik, Sv. Jurij; Fran Sabeder, posestnik, Zg. Korena; Č. g. prošt Binspieler, prošt, Sv. Jurij; Josip Zelenik, veleposestnik, Selce.

Na to samolastno »naredbo« okrajnega odbora smo dobili od več občin vprašanje, ali ima okrajni zastop, oziroma advokat dr. Milan Gorišek, pravico, da diktira občinam, da morajo razglasiti o hranilnici imeti nabit 14 dni na občinski uradni deski, potem pa okrajnemu zastopu poročati, da so ta izkaz izvršile.

Na to vprašanje odgovarjamo: Informirali smo se na merodajnem mestu in zvedeli sledeče: Okrajni zastop ali odbor absolutno nima pravice dajati take ukaze občinam. Občina ima lasten delokrog in prenešen delokrog. V lasten delokrog ne spada razlaševanje ukrepov okrajne hranilnice ali okrajnega odbora, ki se tičejo hranilnice ali okrajnega odbora. Prenešen delokrog ima pa samo one posle (agende), ki jih vrši sicer državna oblast. Okrajni zastop nima prenešenega delokroga in torej po veljavnih zakonih ne more dajati nobenih naredb občinam. Sodelovanje okrajnega zastopa ali odbora v občinskih zadevah je določeno v paragrafih 57 in 58 zakona o okrajnih zastopih. O prenešanem delokrogu, ki ga ima občina, pa govori § 25 obč. reda.

To je čisto nepristransko navodilo, izčrpano za ta slučaj po veljavnih zakonih. Če bo torej skušal advokat dr. Milan Gorišek šikanirati občine šentlenarskega okraja s svojo »naredbo« o okrajni hranilnici, imajo gg. župani v tem pojasnilu gradivo, da lahko dajo primeren odgovor.

Na vprašanje, kaj storiti vlagateljem pri okrajni hranilnici, ako jim tam nočejo ali ne morejo izplačati hranilnih vlog, svetujemo, da zasebni vlagatelji hranilne knjižice izročijo kakemu drugemu denarnemu zavodu, da jih iztirja. Mislimo, da bo ta posel najbolje izvršila naša Posojilnica pri Arnušu. Posojilnica bo tudi izvršila pravočasne odpovedi.

Slišimo, da okrajna hranilnica kmetiskim dolžnikom neusmiljeno iztirjuje posojila. Radi tega postopanja Žerjavcev, ki so se polastili okraja, vlada po celem okraju veliko razburjenje.

Iz Celja.

Mestno oskrbnništvo v Celju. V zvezi s proračunom mesta Celja se je med tem časom začelo preiskovati mestno oskrbnništvo po določenih odbornikih. Dognale so se razne pritožbe glede oskrbnništva, pred vsem se je po raznih osebah ugotovilo, da je preveč ljudi zaposlenih pri oskrbništvu in predrago plačanih v primeri z uslužbenci drugod. Slišijo se tudi pritožbe, češ, da je oskrbnik uporabljal deloma mestne uslužbence na mestni račun v privatne svrhe. Tudi so nekateri bivši nastavljenici navajali, da se oskrbnik ni strogo držal pogodbe glede uživanja mestnega premoženja. V kolikor so te pritožbe utemeljene, bo dognala preiskava. Vsekakor pa je na mestu, da se preiskava izvrši, da se nikomur ne bo delala krivica, niti oskrbniku, niti prizadetim občanom. Zadeva bo najbrže prišla še v prvi občinski seji na dnevni red. O podrobnostih bomo še poročali.

Cinkarniško delavstvo v Celju. Odkar je prešla uprava cinkarne v privatne roke, so prizadeti delavci glede bolniške blagajne itd. postavljeni na isto stopinjo, kakor delavci pri raznih drugih podjetjih, ki nimajo takega značaja, kakor cinkarna. Sedaj se pteguje delavstvo, da bo tudi ono deležno ugodnosti, ki se nudijo delavstvu drugod, po bratovskih skladnicah. Kakor je videti, je delavstvo v tem vprašanju skoro popolnoma složno in je torej pričakovati, da bo doseglo v tem važnem vprašanju zadovoljiv uspeh.

Cesta Ostrožno—Vojnik. Že več let se vaščani iz Ostrožnega, Lokrovca, Lopate itd. potegujejo za cesto, ki bi vodila iz Ostrožnega skozi Lokrovec, Dobrovo in Lešje na Vojnik. Sedaj so se tako daleč zjediniili, da so že zasebniki podpisali prispevka do višine do 100.000 kron ter so se večinoma zavezali dati brezplačno delavce in živino na razpolago, samo da bi se napravila v tej smeri okrajna cesta. Želja prizadetih je vsega uvaževanja vredna, vprašanje bo le, ako bo okrajni zastop celjski imel dovolj denarja na razpolago, da bi lahko poleg že obstoječih okrajnih cest, ki potrebujejo ogromne svote, napravil še novo in jo vzdrževal. Prizadeti občine bi najbrž morale ne samo za napravo, temveč v bodoče tudi za vzdrževanje te ceste prispevati, ako bi jo naj okrajni zastop prevzel. Gotovo bo okrajni zastop šel prizadetim ljudem in občinam na roko kar mogoče.

Iz Maribora.

Volilcem in somišljenikom v Mariboru! Več sto naših volilcev ni vpisanih v volilni imenik, na stotine pa je vpisanih nasprotnikov, ki ne spadajo med volilce. Nasprotniki so volili za mrtve in take, ki so se že davno izselili. Če nisi vpisan, ali si napačno vpisan, če si se preselil iz enega okraja v drugega, pojdi takoj na magistrat v sobo št. 4 in tam zahtevaj popravilo volilnega imenika. Zahtevaj tudi, da se mrtve in take, ki so se izselili, črta. Samo štiri dni je še čas za uradno popravilo volilnih imenikov. Somišljeniki, povejte to vsem znancem in našim prijateljem!

Gledališče v Mariboru. Davidovičeva vlada je namerala zahtevati od finančnega odbora naknadni kredit za narodno gledališče v Mariboru in bi tudi to storila, ako bi se Narodna skupščina ne razpustila. Prišla je na vlado radikalna in Pribečevićeva stranka, med ministri se nahaja tudi dr. Žerjav. Ta vlada je za časa volitev preko proračuna in brez dovoljenja finančnega odbora potrošila nad

tri milijarde, a na gledališče v Mariboru je popolnoma pozabila. Bogato dotirano gledališče v Beogradu je med volitvami dobilo še 3.8 milijonov din., mariborske gledališče pa ničesar! Žerjavovi pristaši v Mariboru bodo kljub temu zmerjali »klerikalce«, hvalili vlado, ki je nepostavno izdala nad tri milijarde, in veliki Narodni blok. Živijo demokratiška skrb za gledališče v Mariboru! Kaj pa, če bi v skrbi za gledališče v Mariboru začeli »tigris« posnemati demokrate in bi molčali ter molče odobrili zapostavljanje slovenskega gledališča? Premisljajte o tem, volilci Narodnega bloka!

Zagonetni umor Mikla in njegove družine bo pojasnjen. Dolgo časa je bil razplet zagonetnega umora Mikla in njegove družine v zastoju. Glavni obdolženec pri tem zločinu Zlahčič je doslej trdovratno tajil vsako krivdo, njegovga pomagača Čiča pa je kmalu po zločinu izginil nekam preko meje. Ko je že sedel Zlahčič precej dolgo v preiskovalnem zaporu, je dobilo mariborsko okrožno sodišče iz Italije obvestilo, da je italijanska oblast Čiča v Nabrezini aretirala in ga bo izročila v Maribor. Že pred tedni je bila naša policija na Rakeku obveščena, da je bo izročen Čič, a je čakala zaman nanj. Čiča je res italijanska eskorta gnala proti Rakeku, da bi ga izročila naši policiji, a je je zločinec med transportom ubežal ter pobegnil na avstrijsko ozemlje. Na Avstrijskem je prišel Čič v konflikt z oblastmi, ker ni imel pri sebi niti enega dokumenta. Izgovarjal se je, da je jugoslovanski državljan. Avstrijci so ga prijeli in ga tirali kot Jugoslavana na Jesenice. Na Jesenicah je naša obmejna policija Čiča spoznala in včeraj jutraj je bil Zlahčičev sodnik predan v preiskovalni zapor mariborskega okrožnega sodišča. Čiča je včeraj popoldne preiskovalni sodnik že zaslislal. Ker je tudi Čič pod ključem, je čisto gotovo, da se bo studenški zločin pojasnil in čisto razkril. Zlahčič je še vedno kot močno jetičen v bolnici jetnišnice.

Krekova posojilnica v Mariboru priredi dne 19. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v društvenih prostorih, Koroška cesta 1, za člane in vlagatelje predavanje o organizaciji in pomenu posojilnic v gospodarskem življenju ter o današnjih denarnih razmerah sploh. Predaval bo g. Barle, revizor Zadrugne zveze v Mariboru. Ime predavatelja kot

strokovnjaka jamči, da bo predavanje strogo strokovno in zelo zanimivo, radi česar se pričakuje obilno udeležbo.

Ljudska univerza. V ponedeljek, 16. t. m. ob 8. uri zvečer: Slovenski narodni napevi, predava gospod profesor Družovič, poje gospod Živko, spremlja ga gospod profesor Družovič.

Jugoslov.-češkoslovaška liga priredi Masarykov večer s predavanjem B. Borka v soboto, dne 14. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma.

Občni zbor Protituberkulozne lige. V petek, 20. marca 1925 ob 20. uri se bode vršil v mali kazinski dvorani IV. redni občni zbor Protituberkulozne lige v Mariboru s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Dopolnitev odbora. 6. Predavanje gospoda docenta dr. I. Matka o postanku, pomenu in zdravljenju golše (krofa).

Iz društva vojaških gazistov. G. polkovnik Lebar, duša tega društva, je na občnem zboru dne 10. januarja t. l., ki pa ni bil sklepčen vsled slabe udeležbe, odložil vse funkcije, ki jih je vodil pet let od ustanovitve društva. Člani se pozivajo k sestanku v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 11. uri v mali dvorani Šlarafije, da se izvoli nov funkcionar ter obravnavajo še druga organizacijska vprašanja. Po statutu je potrebna navzočnost dve tretjini članstva in člani se prosijo, da razširijo to vabilo.

Protituberkulozni ligi so darovali: Elektrarna Fala 500 din., občinski urad Studenci pri Mariboru 200 din., strojna, lesna in kemična industrijska družba v Polzeli 100 din., Jugoslovansko hranilno in posojilno društvo v Mariboru 100 din., Mariborski kreditni zavod 50 din., Hranilnica in posojilnica Dol pri Hrastniku 25 din., Celjska posojilnica d. d. Šoštanj 25 din., Hranilnica in posojilnica v Svetinjah 10 din., Hranilnica in posojilnica Sv. Stefan pri Smarju 10 din. ter Hranilnica in posojilnica v Petrovčah 20 din. Vsem darovalcem priskrba hvala!

Pomotoma so v letnem poročilu podpornega društva za revne učence izostala imena sledečih dobrotnikov: tvrdka Scherbaum poslala 25 mlečnih štruc, Wittlacizil 120, Malek 100 žemelj za božičnico. Najlepšo zahvalo izreka odbor.

BLEŠČEČE BELO PERILO Z ZLATOROG MILOM!

LISTEK.

Grad Hrastovec.

Spisal dr. O. Ilauing.

(Dalje.)

Po tedanjem običaju je prebral grajščak vpricho več oseb smrtno sodbo pred gradom in nato izročil obsojenega krvniku v svrhu izvršitve smrtni kazni.

Zanimiva je zbirka kazenskih razprav glede žensk, ki so pomorile svoje otroke. Te razprave nam dajo vpogled v tedaj žalostne pravne in нравne razmere.

Tako čitamo ime neke Marinke Wambek, ki je imela razmerje z Mihaelom Pavalec in je svojega otroka zadržala v snegu in prikrivala skozi pet let to hudodelstvo. Dne 20. majnika 1695 ji je naznanil tedanji sodnik Jakob Hes smrtno obsodbo.

Dne 21. prosinca 1702 je bila obsojena na smrt Uršula Senekovič in še 10. sušca 1778 Marija Golob.

V Sv. Lenartu samem je bila tudi sodnija, takozvani Burgfried. Vsakokratni župan je bil trški sodnik, ki je sodil v malotnih zadevah; imel je približno delokrog sedanjega okrajnega sodišča in nas spominja na današnje posredovalne urade na sedežu občinskega urada.

Na morišče v Sv. Lenartu spominja še označba križa in »gerihtni most«. Pri tem križu je opravil obsojenec, ki so ga pripeljali na morišče, svojo zadnjo molitev. Ta križ je leta 1813 docela razpadel, vsled česar so ga dali tržani leta 1814 pozidati. Dne 26. junija 1814 ga je svečano blagoslovil dekan Salamun.

Pri tej priliki naj omenim, kaj ljudje govore o nastanku Črnega križa v Črnem lesu.

V gradu Hrastovec je bil mlad grof, ki se je zaljublil v lepo grofico. Imel je resen namen jo poročiti in se je tudi na tihem z njo zaročil. Moral pa je nenadoma na križarsko vojsko v sveto deželo. Razmerje grofa do svoje neveste ni ostalo brez posledic, za kar je zvedela grofova mati.

Ker je hotela preprečiti zakon med zaročencema, je začela trpinčiti nevesto na vse načine in ji groziti, češ, da se je njen sin z njo samo šalil in je ne misli nikdar poročiti. V tej obupanosti je mlada grofica, ko je poročila, vrgla dele v gorečo peč, da bi prikrila sad te ljubezni. To pa je ravno hotela doseči grofova mati. Izročila je detomorilko sodniku, ki jo je tudi obsodil na smrt na grmadi. Ko je peljal krvnik detomorilko na morišče v Sv. Lenart, ga je prosila milo, da naj jo že prej usmrti. Krvnik, ganjen od velike lepote, je ustregel tej želji in usmrtil deklico v Črnem lesu in jo tam pokopal. Ko pa se je kratko potem vrnil grof in vse to zvedel, dal je postaviti na dotičnem mestu križ iz Črnega kamenja v spomin svoji nesrečni nevesti. S svojo materjo ni govoril več in je ostal neoženjen.

V gradu Hrastovec se vidi še dandanes podoba zale plavalase deklice. Govori se, da je to tista nesrečna grofica, ki je končala tako žalostno.

Črni križ — tudi kameniti križ — je stal prej na vrhu ravno na tem mestu, kjer je sedaj okrajna cesta.

Ko so leta 1852 preložili cesto na sedanje mesto, so prestavili križ na rob na desni strani v smeri proti Sv. Lenartu.

Križ je bil postavljen v celoti iz obrezanih kamnov črne barve in s kamenitimi ploščami pokrit. Ob vznožju so bili okoli in okoli tri stopnice. V križu samem je bila vdolbina, v katero je bila vložena tablica iz pločevine. Na tej tablici je bil napis, od katerega so se dale čitati besede: Gott sei ihrer Seele gnädig — Gospod se usmili njene duše. To bi spominjalo na usodo kake obsojenke, ki je morala tukaj zadostiti posvetni pravici.

Videti so bile tudi štiri črke E. T. G. H. in letnice 1665 in 1789. Te črke se nanašajo brzkone na Erazma Friderika grofa Herberstein, ki je dobil po smrti svojega očeta Güntherja barona Herberstein leta 1655 to grajščino in umrl leta 1691 v starosti šestdeset let. Prva letnica se nanaša brzkone na čas, ko je bil križ postavljen, druga na čas popravila.

(Dalje prihodnjic.)

Triletno deteljno seme, garantirano čisto, pošilja vsako množino, 1 kg za 35 din.: R. Vračko, Ptuj. 71 6-1

Morska trava (Afrik) najbolje vrste nudi vsako množino najceneje »Fruktus«, Ljubljana, Tabor 2 in Krekov trg 10. 760 10-1

Ce prodajate hiše, posestva, oddajate trgovino, gostilno, posojilo, javite naslov »Posredovalcu«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Oves za seme se dobi najceneje pri Josipu Rosenberg, Maribor, Slovenska ulica. 85 10

Sprejme se vrtnar za zelenjavo in l-potitje. Vpraša se pri V. Kuhar, Aleksandrova cesta 1, Maribor. 94 2

V našem dam posestvo (5 in pol orla) proti polovičnemu poljskemu in sadnemu pridelku. Naslov v upravnistvu.

Glasovir (Salonfigel), pripraven za društvene dvojane, se počeni prodaja. Vetrinjska ul. 17/I. 97

Nova kolonija. Stavbišče za 30 do 40 hiš, arasna lega ugodna ce a, tudi male parcele na razp. l go. Nasl.: Kreditna in stavbena zadruga »Mojmire Rotovški« trg 1. 99

Gostilna in mešana trgovina je takoj na prodaj. Hiša 16 m dolga in 15 m široka v letu 1921 novo postavljena z dobro upeljano gostilno, krasna veranda z lepim gostilniškim vrtom, zraven vrta še četrt orala mladega sadonosnika. Hiša sestoji iz dveh gostilniških sob, 1 stekleno verando, 2 sobi za privatno stanovanje, 3 sobe za tujce, krasno kuhinjo z jedilno shrambo, trgovina s skladiščem, 3 kleti, lednica, pralna kuhinja, kotli in peč za kruh peči. Zraven hiše je drvarnica 2 svinjakoma. Oglašiti se je pri lastniku Mihael Brenčič, posestniku v Spuhlji pri Ptuj ali pa na okr. zastopu v Ptuj. 3-1

Kdor hoče srebrne krone d. bro. prodati, naj takoj piše na J. Ringer, Prevalje. 102 8

Velika zaloga

vs h vrst čevljev za strapaco, lov in promenado.

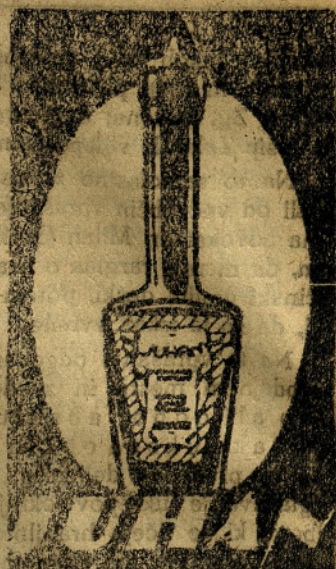
la gojzerci
(hribovski čevlji)

la zbiti sandali
(popravilo kakor čevlji)

Varstv. znamka

samo Maribor, Koroška c. 19

Lastne delavnice, najboljše ročno delo!

Potrebujemo pivovrsine popolnoma čiste lipave, jablanove, vrbove in smekove cepjenke.

Ponudbe na:

DAVINJE D D ZAGREB, Il'ca 3/II.

NAZNANILO.

Podpisana tvrdka vljudno naznanja, da je začela z dnem 8. marca t. l. izhajati

„BOCK“
PIVO

v poznani ter vseobče priljubljeni predvojni kakovosti.

Tomaž Götz,
pivovarna v Mariboru.

CEMENT APNO Ia. TRAVERZE

in vse vrste železnice po najnižji ceni se dobi na drobno in debelo pri tvrdki

Ivan Koražija
trgovina z železnico

Maribor:
Aleksandrova cesta 42
Meljska cesta 1.

vrtna-
kmetijska-
cvetlična-
semena

Poizkusite enkrat s terpentinovim „GAZELA“ milom!

POMLADANSKI VELESEJEM V PRAGI

22.-29. MARCA 1925.

Blago in industrijski izdelki razdeljeni v 22 skupin. Nad 2000 razstavljalcev.

Najugodnejša prilika za nakup svetovnoznanih češkoslovaških proizvodov.

50% znižana vožnja v Češkoslovaški. Brezplačen vizum za potne liste.

Pojasnila in legitimacije dajeta:

Češkosl. konzulat
Ljubljana, Breg.

Aloma Company
Ljubljana, Kongresni trg.
Za Maribor: Mariborska tiskarna d. d.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo. Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razrloterije

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Telefon interurban: Podnart.

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojeke za odre in prage, spojeke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuke za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijači z maticami. Podložne pločice. Matice. Zakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločeno, kolesa itd. Vijačni čepi. Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago! — Prodaja se samo na debelo trgovcem.